

ФОРУМ МІСЬКИХ ІНІЦІАТИВ

стратегування
українського
урбаністичного
руху

ЗАХІД У ФОРМАТІ ПОШУКУ МАЙБУТНЬОГО

КИЇВ / 16-18 ГРУДНЯ, 2016

MISTOSITE

HEINRICH
BÖLL
STIFTUNG
КИЇВ

CEDOS
аналітичний центр

CHARLES STEWART
MOTT FOUNDATION

ЗМІСТ

ПРО ФОРУМ	3	ТЕПЕРІШНЄ	23
ПРО ФОРМАТ	4	Тенденції, що впливають на урбаністичний рух в Україні	24
Передісторія	4	ТОП 10 тенденцій	28
Фундаментальні принципи	5	Вибір тенденцій учасниками профільних груп	29
Процес	7	Чим пишаємось і про що шкодуємо	40
Перебіг форуму	8		
Самоорганізація	9		
КОМАНДА	10	МАЙБУТНЄ	44
ВСТУП	11	Сценарії розвитку урбаністичного руху України до 2019 року	44
Мета та цілі форуму	11	Бажані сценарії розвитку	45
МИНУЛЕ	12	СПІЛЬНА ПОЗИЦІЯ У БАЧЕННІ МАЙБУТЬОГО. ХАРТІЯ УКРАЇНСЬКОГО УРБАНІСТИЧНОГО РУХУ	49
Хронологія важливих подій 1980-2016 років	12	ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ	51
Особистий досвід та формування портрету сучасного українського урбаніста чи урбаністки	13	ПРОГНОЗИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	53
Глобальні події, що вплинули на формування сучасного суспільства	15	УЧАСНИКИ	55
Критично важливі події та ключові точки розвитку урбаністичного руху в Україні	17	АРХІВИ	57
Взаємозв'язок та взаємний вплив попередніх трьох перспектив між собою	19	КОНТАКТИ	58

ПРО ФОРУМ

ФОРУМ МІСЬКИХ ІНІЦІАТИВ

СТРАТЕГУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО УРБАНІСТИЧНОГО РУХУ

Останніми роками в Україні відбувся бум інтересу до міської тематики. Шукаючи вирішення проблем міського розвитку сформувалася так звана урбаністична «тусовка» — міські ініціативи та організації, які у різних містах працюють зі схожими проблемами та рішеннями, умовами й обмеженнями, викликами та ризиками.

Дослідження мережі взаємодії міських ініціатив України, проведене Аналітичним центром CEDOS, виявило, з одного боку, зародки та передумови формування в Україні сильного урбаністичного руху, а з іншого, слабкі місця в мережі, комунікаційні прогалини та потенційні загрози.

Щоб реалізувати наявний потенціал і побороти загрози, 16-18 грудня 2016 року ми провели у Києві перший Форум міських ініціатив зі стратегуванням українського урбаністичного руху. У ньому взяли участь представники міських низових ініціатив та організацій з різних регіонів України, різнопланових за напрямками та рівнями діяльності, впливом та значущістю.

Форум був організований Аналітичним центром CEDOS та Mistosite у партнерстві з Представництвом Фонду імені Гайнріха Бьолля в Україні та за підтримки Фондації Чарльза Стюарта Мотта.

В результаті трьох днів роботи форуму учасники створили та підписали Хартію українського урбаністичного руху як платформу для співпраці мережі міських ініціатив України.

Найближчим часом ми плануємо проведення наступних заходів для напрацювання плану дій та подальших кроків урбаністичного руху і запрошуємо охочі урбаністичні організації та ініціативи з різних міст України долучитися до об'єднання.

ПРО ФОРМАТ

ПЕРЕДІСТОРІЯ

Розходження у думках, фальшиві прірви між спільнотами й переслідування приватних інтересів часто–густо стають на заваді співпраці задля досягнення спільних цілей в організаціях та спільнотах. Стіна між керівниками і виконавцями, експертами й аматорами, тими, хто віддає і тими, хто отримує, заважає партнерству на основі колективних уявлень. Методика пошуку майбутнього допомагає виявити можливості налагодження спільних дій, зважаючи на різноманіття інтересів та уявлень.

Первинне поняття «пошук майбутнього» виникло в результаті експериментів зі створення новітньої моделі співпраці організацій. Концепт було розроблено Марвіном Вайсбордом та Сандрою Джанофф у США. Попри те, що надалі оригінальне поняття пошуку майбутнього видозмінювалося, принципові складові методу залишилися в практично незмінному вигляді.

Вирішальним для становлення методики став пошук відповіді на питання, як може велика кількість людей одночасно працювати над питанням покращення й оптимізації системи з метою забезпечення впевненого і тривалого розвитку, не відмежовуючи та не ігноруючи інтересів окремих груп.

Першопрохідцями пошуку майбутнього вважаються Ева Шіндлер–Рейнмен і Рональд Ліпітт, які ініціювали в 70–х роках минулого століття в США конференцію під назвою «Community Future Conference», а також Ерік Тріст й Фред Емері, які організували в Австралії «Search Conference».

Для візуалізації механізму пошуку майбутнього уявіть кімнату, в яку поміщено цілу функціональну систему або осіб, на яких покладено відповідальність за втілення їхніх планів у життя.

Пошук майбутнього можна, з одного боку, розглядати як практичний інструмент утілення демократичних ідеалів в організаціях та громадах, з іншого боку, це метод фасилітації, який базується на системному підході і використовує окремі самоорганізовані елементи більшої системи.

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ПРИНЦИПИ

Невеличка історія, яку наведено нижче, проілюструє засади, на яких працює методика пошуку майбутнього:

«ШЕСТЕРО СЛІПИХ ЗІБРАЛИСЯ НАВКОЛО СЛОНА І НАМАГАЮТЬСЯ ЗРОЗУМІТИ, НА ЩО ВОНИ НАТРАПИЛИ. ПЕРШИЙ СЛІПИЙ НАМАЦУЄ БІК СЛОНА І КАЖЕ: «ЦЕ СТИНА». ДРУГИЙ ХАПАЄ ТВАРИНУ ЗА ХОБОТ І РЕЗЮМУЄ, ЩО «ЦЕ СХОЖЕ НА ЗМІЮ». ТРЕТІЙ, ОБХОПИВСЯ СЛОНЯЧУ НОГУ, СТВЕРДЖУЄ: «ТО НЕ ЩО ІНШЕ, ЯК ДЕРЕВО». ЧЕТВЕРТИЙ ЗЛОВИВ СЛОНА ЗА ВУХО І КАЖЕ, ЩО ЦЕ ВІЯЛО. П'ЯТИЙ СЛІПИЙ ХАПАЄТЬСЯ ЗА БИВЕНЬ СЛОНА І ЗАПЕВНЯЄ ІНШИХ, ЩО ТО СПИС. ШОСТИЙ, ТРИМАЮЧИ В РУКАХ ХВІСТ, АБСОЛЮТНО ПЕВЕН ТОГО, ЩО НІЯКИЙ ЦЕ НЕ ХВІСТ, А МОТУЗКА. ВСІ ШЕСТЕРО МАЮТЬ СПРАВУ З ОДНИМ І ТИМ САМИМ СЛОНОМ, АЛЕ КОЖЕН ВВАЖАЄ, ЩО ТРИМАЄ В РУКАХ ЩОСЬ ВІДМІННЕ ВІД ІНШОГО. ТЕ, ЩО РІЗНІ ЛЮДИ ТЛУМАЧАТЬ ОДНІ Й ТІ САМІ РЕЧІ, СПИРАЮЧИСЬ НА ВІДМІННІ ТОЧКИ ЗОРУ, Є ФУНДАМЕНТАЛЬНИМ ЗАКОНОМ ПОШУКУ МАЙБУТЬОГО.»

Спроектуювши цю анекдотичну історію на діяльність груп, організацій та громад, бачимо, що сприйняття та інтерпретація одних і тих самих речей людьми з різними поглядами кардинально відрізняється. У процесі роботи вже звичною стала боротьба з точками зору, відмінними від наших власних. Як тільки ми маємо справу з уявленнями «інших», ми намагаємося переконати їх стати на «правильний» шлях; відтак, втрачаємо безцінний час та енергію, яких нам і так бракує.

За допомогою пошуку майбутнього ми можемо сприймати різноманіття точок зору не як проблему, а як перевагу. Відмінності між людьми й

групами автоматично приводять до усвідомлення того, що життєздатність організацій і громад залежить від різниці в інтересах. Люди, які мають неоднакові інтереси, разом відкривають розмаїття та взаємозв'язок своїх дій включно з їх потенційними наслідками і побічними ефектами. З огляду на основні принципи, особливість методу пошуку майбутнього полягає в наступному:

- Розгляду підлягає широкий спектр інтересів, тому більш прийнятним і практично виправданим є представлення їх у вигляді системної цілісності. Цей підхід забезпечує відтворення більшого поля різноманіття і нівелює ієрархічність структури. Всі можуть взяти участь і довідатися, яким чином буде оброблено запити. Кожен учасник може навчитися чогось від інших присутніх.
- Думайте глобально – дійте локально! Ідеї майбутнього розвиваються в історичному та всесвітньому масштабах. Такий погляд забезпечує порозуміння, стимулює готовність до дій і розширює спектр можливостей.
- Учасники самостійно організують свою роботу. Акцент роблять не на вирішенні проблем у діалозі. Актуальні завдання вирішують колективно. Всі сприймають позицію інших відкрито і відверто, а діяльність розпочинається на основі взаємної згоди.
- Колективне бачення слугує опорною точкою усіх міркувань та дій.
- Конфлікти щодо принципів положень не беруться до уваги. Завдяки презумпції поваги до різних поглядів, звичне напруження, з яким усі боролися, зникає.
- Комплексний, інтегрований підхід: проекти будуть самоорганізованими та реалізуватимуться на основі колективних уявлень, у історичному й світовому масштабах.

На практиці такі принципи дозволяють створити робочу атмосферу, в якій учасники більше не страждають через свої відмінності, а виграють від них. Розмаїття інтересів і поглядів виступає як ресурс і звільняється від стереотипних конотацій.

ПРОЦЕС

Характерним для пошуку майбутнього є згуртування зацікавлених осіб, адже це груповий метод. До сесії над стратегуванням урбаністичного руху України було залучено 27 учасників. Учасники представляють п'ять груп стейкхолдерів (профільних груп), які мають (або можуть мати) вплив на розвитку урбаністичного руху:

Профільна група 1:

«Громадські активісти, агенти змін» (червоний маркер бєджів).

Профільна група 2:

«Ресурсні та розвиткові організації» (помаранчевий маркер бєджів).

Профільна група 3:

«ЗМІ, нові медіа та спільноти» (зелений маркер бєджів).

Профільна група 4:

«Місцева влада» (синій маркер бєджів).

Профільна група 5:

«Експерти» (жовтий маркер бєджів).

Склад учасників репрезентує не тільки категорії інтересів, але й відображає один з вимірів різноманіття, оскільки форум з пошуку майбутнього об'єднує людей, які володіють знаннями з даної теми, є авторитетними і мають можливість вплинути на процес втілення рішень, людей, які зустрілися, аби прийняти спільне рішення.

Відтак, можна сказати з певністю, що методика дозволяє реально представити увесь спектр точок зору та змоделювати цілісну систему інтересів. Група із такої кількості осіб, з одного боку, достатньо велика, аби ділитися на робочі підгрупи, з іншого боку, така група може здійснювати обмін думками на пленумі й вести конструктивний діалог.

Під час форуму для забезпечення широкого доступу до думок та ідей учасників різних профільних груп, частина групових заходів проводиться у змішаних групах. У них включаються представники різних профільних груп.

ПЕРЕБІГ ФОРУМУ

Техніка пошуку майбутнього базується на особливих принципах фасилітації групової самоорганізації: можливості контролю з боку організаторів або фасилітаторів, які стають на заваді новим перспективам і поглядам, обмежено. Саме через те, що процес самоорганізований, відповідна підготовка є вирішальним фактором досягнення успіху, адже з моменту відкриття форуму вже не буде можливості заповнити організаційні прогалини.

Дуже допомагає на початку форуму встановлення спільних правил-орієнтирів для учасників:

- Ми даємо простір всім ідеям та уявленням.
- Все записуємо на плакатах.
- Ми до всіх прислухаємося.
- Ми дотримуємося розкладу.
- Ми поважаємо спільноту.
- Ми виявляємо проблеми та відмінності, але не беремося над ними працювати.

Ці принципи такі універсальні та зрозуміло сформульовані, що жодних питань в учасників з цього приводу зазвичай не виникає. Якщо під час заходу актуалізуються певні особисті емоції, то правила слугують нагадуванням і опорою для співпраці.

САМООРГАНІЗАЦІЯ

Кожна мала група самостійно організовує обговорення, час для доповіді. Цьому допомагає перелік ролей, що їх можна розподілити серед учасників групи.

Модератор – забезпечує усіх присутніх можливістю висловитись, розподіляє час на роботу групи та тримає у центрі уваги тему та завдання.

Відповідальний за час – стежить за часом та інформує інших учасників про те, скільки ще часу у їхньому розпорядженні.

Нотувальник – робить записи на плакаті, використовуючи формулювання учасників.

Репортер – повідомляє усім учасникам про підсумки роботи малої групи.

КОМАНДА

ФАСИЛІТАТОРИ

Тарас Тимчук, агенція Timmy Team.

Інна Індутна, Українська молодіжна кліматична асоціація.

ДОКУМЕНТАТОР

Михайло Войтович, Інститут політико-інформаційних досліджень.

ОРГАНІЗАТОРИ

Аналітичний центр CEDOS

cedos.org.ua

Mistosite

mistosite.org.ua

Представництво Фонду імені Гайнріха Бьоля в Україні

ua.boell.org

Фундація Чарльза Стюарта Мотта

mott.org

ВСТУП

«ЧАС ЕВОЛЮЦІОНУВАТИ ВІД ПООДИНОКИХ ПРОЕКТІВ ДО НОВИХ ФОРМ РОБОТИ НАД РОЗВИТКОМ УРБАНІСТИЧНИХ ІНІЦІАТИВ. ЗАРАЗ ХОЧЕТЬСЯ БІЛЬШЕ ВЗАЄМОДІЇ, ПАРАЛЕЛЬНО ІЗ СВОЄЮ РОБОТОЮ, ТА ОБМІНУ ДОСВІДОМ МІЖ ІНІЦІАТИВАМИ.

ПОТРІБНО ПОСТАВИТИ ЗАПИТАННЯ: ЯК МАЄ ВИГЛЯДАТИ УРБАНІСТИЧНИЙ РУХ, ЯК МИ УСІ ПОВИННІ ВЗАЄМОДІЯТИ, ЩОБ ФОРМУВАТИ ПОРЯДОК ДЕННИЙ, А НЕ ВІДПРАЦЬОВУВАТИ ЧИЙСЬ ЕЛЕКТОРАЛЬНІ ЦІЛІ».

ІГОР ТИЩЕНКО, АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР CEDOS

МЕТА ТА ЦІЛІ ФОРУМУ

Свої очікування та плани від форуму учасники висловили одним ключовим словом. Згрупувавши їх, ми отримали 5 основних цілей з погляду самих урбаністів:

1. Стратегування, пошук найбільш сприятливого сценарію розвитку урбаністичного руху України у майбутньому: Майбутнє.
2. Формалізація стосунків українських урбаністів у рамках руху: Формалізація, Хартія, Мереживо, Мережа, Кооперація, Нетворкінг, Порозуміння, Зв'язок.
3. Розуміння тенденцій та принципів розвитку урбаністичного руху: Розуміння, Освіта, Користь.
4. Отримання нової інформації, натхнення, партнерств: Цікаво, Інспірація, Натхнення, Мотивація, Вибух, Ефектність, Позитивність.
5. Особистісна реалізація через ефективну співпрацю та творчість: Творчість, Продуктивність, Ефективність, Реалізація.

МИНУЛЕ

ХРОНОЛОГІЯ ВАЖЛИВИХ ПОДІЙ 1980-2016 РОКІВ

МЕТА ВПРАВИ:

дослідити історію та еволюцію урбаністичного руху в Україні з 1980 року до сьогоднішнього дня та вписати її у ширший контекст, щоб визначити передумови спільних дій.

ЗАВДАННЯ:

Наодинці визначити ключові точки трьох перспектив:

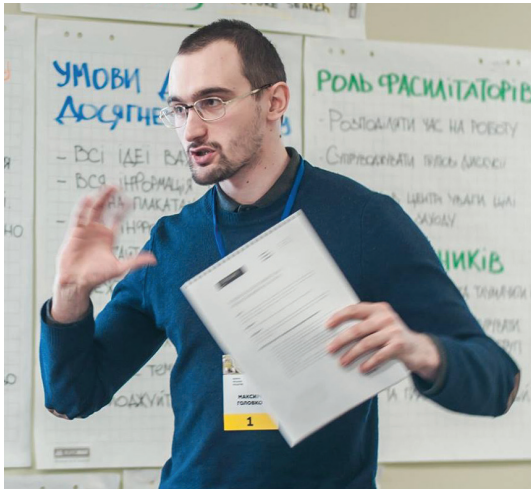
- **Особиста:** найважливіші враження та досвід, що зробили вас тим/тією, ким ви є зараз.
- **Глобальна:** події у світі, що вплинули на формування сучасного суспільства.
- **Урбаністичний рух в Україні:** критично важливі події та ключові точки.

Після цього у змішаних групах учасники спробували потлумачити історію з 1980 по тепершній час з різних позицій та знайти взаємозв'язки між пунктами, елементами, які зазначили учасники на плакатах з часовими лініями.

ЗМІШАНА ГРУПА 1 ОСОБИСТИЙ ДОСВІД ТА ФОРМУВАННЯ ПОРТРЕТУ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО УРБАНІСТА ЧИ УРБАНІСТКИ

МАКСИМ ГОЛОВКО (репортер групи)

На основі усіх описаних учасниками факторів особистісного досвіду, група розробила узагальнений портрет сучасного українського урбаніста.

ТИПОВИЙ УРБАНІСТ

Дійові особи: планета Земля і спальні райони.

Усі ми колись народилися. І якщо ви урбаніст, то точно колись грали у якусь стратегічну гру. Наприклад, у Age of Empires. Цілком імовірно,

що ви народилися у спальному районі. Або жили в спальному районі. Або жили біля спального району. Спальний район точно на вас якось вплинув. Або вплинув на ваших друзів, які вплинули на вас. Навіть, якщо ваш район не називається спальним, то, ймовірно, все одно виглядає як спальний. Бо усі райони в Україні виглядають спальними.

Тому у нас навіть з'явився «спальний синдром». І його перший стан – коли все знаходиться у зоні комфорту. Власне це і є ваш спальний район. Вам там дуже затишно. І не важливо, як він виглядає. Можливо, він повністю «вбитий». Можливо, у вас у вашому спальному районі навіть з'явилась любов до покинутих будівель. Можливо навіть, це чудовий район у центрі міста, та все одно він такий «уютненький» і «ламповий».

Ви продовжуєте рости (якщо ви урбаніст) і потроху, скоріш за все, ви з'їздили за межі України. Скоріш за все, в Європу або в Штати. І, скоріш за все, ви там перейшли в «кімнату заперечення» і зрозуміли, що все трохи інакше. Виявляється, що ваш спальний район не найкращий. Вам сподобалось і ви почали туди їздити частіше. І потроху ви починаєте переймати загальносвітовий досвід.

Починаєте брати участь в міжнародних проектах. Можливо, ви, навіть, поїхали навчатись за кордон. Можливо – залишились в Україні, але читали перекладені закордонні книжки. Або брали участь в міжнародних конференціях. Європа на вас вплинула... як колись спальний район. Ви не просто це як губка увібрали в себе, але й почали переосмислювати нову інформацію. І почали розуміти, що потрібно щось робити. І ви вирішили зробити ГеОшку. Спочатку ви почали співпрацювати з іншими ГеОшками.

Потім ви почали вести більш цілеспрямовану роботу і тепер у вас є (можливо, навіть, зареєстрована) своя ГеОшка. І ось так ви швидко переїшли через сум'яття до інновацій.

Узагальнені складові спільного особистого досвіду:

- феномен «спальних районів» як середовища;
- ріст доступності іноземної інформації завдяки розвитку інтернету;
- міжнародні обмінні програми та навчальні програми;
- міжнародні конференції та нетворкінг;
- значний вплив європейської та північноамериканської урбаністичних шкіл;
- розвиток громадянського суспільства в Україні;
- позиціонування сучасного урбаністичного руху як руху інноваторів.

ЗМІШАНА ГРУПА 2 ГЛОБАЛЬНІ ПОДІЇ, ЩО ВПЛИНУЛИ НА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

ІГОР ТИЩЕНКО (репортер групи)

Структурування впливу глобальних подій на урбаністику, на розвиток України, українського громадянського суспільства за трендами. Отже, фактори, які проявляють глобалізацію у великих містах:

Нова урбанізація. Трансформація економічного устрою, а саме деіндустріалізація, зумовлює відтік людей з індустріальних міст та занепад індустріальних районів у містах.

Нова роль регіонів. Продовжується глобальна диверсифікація ринків. І це стосується тепер не тільки товарів, а й послуг. З'являється таке поняття як «сировинне програмування».

Сталий розвиток. Поширення ідей сталого розвитку серед широких мас населення може дати якісно нові принципи споживання. Неолібералізм. Рух капіталу, мобільність капіталу змінює стосунки його власників із містами та регіонами, в яких цей капітал «працює», адже власник заводу в Україні може спокійно жити в Лондоні, навіть не буваючи на своєму підприємстві.

Нова мобільність. Молодь перестає купувати житло та автомобілі. Більш пріоритетною є можливість швидко переміщуватись по планеті, близькість до житла транспортної інфраструктури.

Електронна демократія. Суттєва оптимізація адміністративних послуг, їх вартості та оперативності. Поступово знижується потреба особистих контактів громадян з чиновниками. Управлінці отримують унікальні інструменти моніторингу, управління та прогнозування розвитку спільнот на основі збору і аналізу великих даних.

Інформаційне суспільство. Ми на піку розвитку інформаційних технологій. Це вільний доступ до величезних масивів інформації, знань, освітніх сервісів, бізнес-можливостей тощо.

Деіндустріалізація. Провокує нову урбанізацію та відтік жителів з індустріальних районів. З іншого боку, міста починають по-іншому дивитись на можливість розвитку колишніх індустріальних районів.

Новий страх в містах. Яскраве висвітлення тероризму в медіа, ріст автомобілізації та застосування технологій «театру безпеки» підтримують у містах постійне відчуття неспокою та страху. Як наслідок – створюються системи постійного стеження, зникає приватність.

Ігрофікація. Маркетинг, а пізніше і громадські, суспільні, політичні середовища починають використовувати ігрові технології для збільшення мотивації людей до дій.

ЦИТАТИ:

«УКРАЇНА – АГЛОМЕРАЦІЯ МІСТ, ЯКІ В ГЛОБАЛЬНИХ УМОВАХ ПО-РІЗНОМУ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗОВНІШНІМ СВІТОМ».

«ВЕЛИКІ УКРАЇНСЬКІ МІСТА ПЕРЕТВОРЮЮТЬСЯ НА СВОЄРІДНІ РЕКЛАМНІ МЕДІА-ФАСАДИ, ПУБЛІЧНІ ПРОСТОРИ ВИХОЛОЩУЮТЬСЯ І ЗАНЕПАДАЮТЬ. В ТОЙ САМИЙ ЧАС НА ХВИЛІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА З'ЯВЛЯЮТЬСЯ ВІРТУАЛЬНІ ПУБЛІЧНІ ПРОСТОРИ ТА СПІЛЬНОТИ».

ЗМІШАНА ГРУПА 3 КРИТИЧНО ВАЖЛИВІ ПОДІЇ ТА КЛЮЧОВІ ТОЧКИ РОЗВИТКУ УРБАНІСТИЧНОГО РУХУ В УКРАЇНІ

ПАВЛО КАЛЮК (репортер групи)

Ми згрупували події та відобразили ті, що здійснили найбільший вплив на розвиток наших міст.

1980-1990 роки

Занепад комуністичного устрою, але зі збереженням «вертикальних» інституцій.

«Архітектори-генпланісти» правили з допомогою урбаністичного планування (командне, директивне планування згори).

Відзначається домінування немате-

ріальних стимулів: просування по службі, слава.

Урбаністичний рух, як такий, в Україні був відсутній.

1991-2000 роки

Розпад СРСР і, як наслідок, мутація економіки та становлення олігополій.

Урбанізм – це, скоріше, елітарний закритий клуб у форматі академії наук.

Поява перших донорів та паростків до отримання можливості фінансування низових ініціатив.

Місцева влада починає «вчитись» монетизувати свою владу в гроші.

Змінились і економічні стимули – тепер це швидке збагачення за рахунок бандитизму та приватизації.

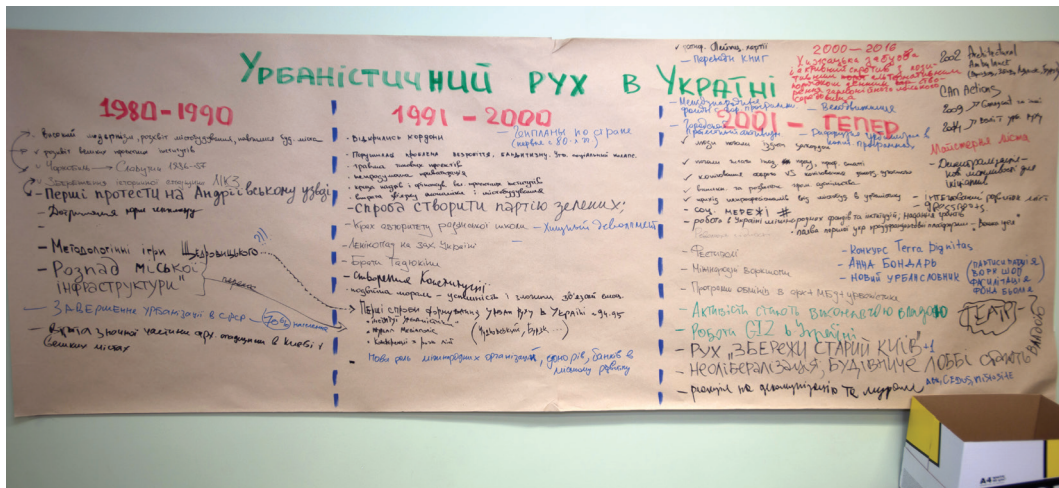
2001-тепер

З'являється низовий та професійний урбанізм.

Значно збільшується кількість та активність донорів, які дають фінанси, та залучається іноземний досвід, що спрямовується на розвиток низових ініціатив та професійних кадрів. Донори також контролюють реалізацію підтриманих проектів та взяті на себе зобов'язання з боку влади.

Економічне зростання 2001-2007 років дало доступні кредити. Як наслідок – різко починає зростати кількість приватних автомобілів, що зумовлює не лише зростання тиску на екологію, але й чинить вплив на планування розвитку міст в сторону їх автомобілізації.

Посилення горизонтальних зв'язків у суспільстві та галузі за рахунок розвитку інформаційних технологій, що відкрило широкий доступ до інформації, чужого досвіду та знань.

Відбувається значне посилення ролі олігархів та забудовників (капіталу; надалі по тексті позначається терміном «девелопери») на планування розвитку міст.

ЗМІШАНА ГРУПА 4

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТА ВЗАЄМНИЙ ВПЛИВ ПОПЕРЕДНІХ ТРЬОХ ПЕРСПЕКТИВ МІЖ СОБОЮ

НАТАЛІЯ ЧОРНОГУБ (репортер групи)

«Маленьке місто – це виклик, але і можливість себе реалізувати».

1980-1990 роки

Чорнобильська катастрофа спричиняє серйозну хвилю внутрішньої міграції (дехто завдяки цьому вперше в житті побував на морі). Це також значний вплив на імідж України. В урбаністиці це період «лебединої пісні» Радянського Союзу. Реалізуються останні проекти в сфері радянського містобудування.

1991-2000 роки

Розпад СРСР. Приватизація. Розпад інфраструктури.

Відзначається розпач і розгубленість у суспільстві. Втрата орієнтирів цілим поколінням. Погіршення рівня добробуту домогосподарств. Крах промислових підприємств. Ріст безробіття. Фактично, середнє покоління (ті, кому зараз по 50-60) перебуває в стані шоку.

Домінуючу роль починає відігравати груба сила через різку деградацію державних інституцій та розквіт бандитизму.

Цей період можна назвати «Темним десятиліттям містобудування». Майже нічого не будується нового. Йде процес захоплення різними угрупованнями об'єктів, які вже були збудовані або залишилися покинутими недобудованими.

Вимушений човниковий (дрібно-торгівельний) рух призвів до того, що значна кількість простих людей побували за кордоном. І в якості імітації отриманого досвіду постає такий феномен, як «євроремонт».

2001-тепер

Прихід Леоніда Кучми до влади.

Розвиток політтехнологій та консервація політичного життя країни з паралельним бурхливим розвитком громадянського суспільства, як прояв реакції на авторитарні тенденції (перший широкий протестний рух після «революції на граніті», «Україна без Кучми»).

Продовжується трудова міграція. Українські заробітчани стають основним «інвестором» розвитку міст.

Розквіт інтернету дозволяє усім легко отримувати інформацію про події у світі та реакцію світу на події в Україні.

Помаранчева революція дає бурхливий поштовх розвитку свободи слова. Вперше з'являються і артикуються об'єднавчі громадянські гасла: «разом нас багато», «Схід та Захід разом». Це реакція на спробу політтехнологів розділити суспільство для послаблення або й унеможливлення загальнонаціональних громадських рухів та ініціатив.

Період президенства Віктора Ющенка. Економічне піднесення та розвиток малого і середнього підприємництва.

Непрофесіонали починають займатися розвитком міст, чим руйнують монополію офіційних профільних установ та організацій.

Революція привертає значну зовнішню увагу до України вцілому. Це провокує збільшення експертної та фінансової зовнішньої допомоги.

Водночас, з розвитком економіки, з'являється і приходить в політику сильне будівельне лобі. На місцях з'являються бізнес-сили, які починають суттєво впливати на планування розвитку міст. Будівництво об'єктів, кварталів відбувається за найбільш сприятливим (дешево і швидко) принципом для власників капіталу та будівельних компаній, часто із значними порушеннями технологій та без будь-якого залучення громади.

Розвивається статусне споживання, марнотратство, «пшонка-стайл», всі намагаються виглядати «по-багатому».

Відбувається фінансова та кадрова централізація. На фоні значної внутрішньої трудової міграції з регіонів у столицю з'явився психологічний комплекс «провінціала».

Революція Гідності додає значного якісного стрибка в розвитку громадянської свідомості та громадянського суспільства загалом, соціальних мереж. Зокрема в аспектах, що стосуються містобудування — «право на місто», декомунізація.

Частково до влади почали приходити колишні активісти, що трохи наближує її до громади в процесі прийняття окремих управлінських рішень. З'являються в окремих містах бюджети участі.

І як головний результат усіх етапів – розпочинають формуватись свідомі спільноти урбаністів, які не заперечують минуле, а намагаються критично його оцінювати, щоб не робити помилок у майбутньому.

КОМЕНТАРІ УЧАСНИКІВ

«МИ ТОРКНУЛИСЯ ОЦІНКИ ЦІННОСТЕЙ, ЇХ ЕВОЛЮЦІЇ І ЗМІН. ТА В РЕАЛЬНОСТІ МИ ЖИВЕМО В ПЕРІОД, КОЛИ ЖИВУТЬ ОДНОЧАСНО РІЗНІ СИСТЕМИ ЦІННОСТЕЙ. ДЛЯ РОЗУМІННЯ ЦЬОГО ДОСТАТНЬО ПОСТОЯТИ У ЧЕРЗІ В АПТЕЦІ»

– ОЛЕКСАНДРА СЛАДКОВА

«ІЩЕ ДОВГО ІСНУВАТИМУТЬ РУДИМЕНТИ СРСР РАЗОМ З НОВИМИ УРБАН-ФОРМАМИ. ГІБРИДНА СВІДОМІСТЬ І ГІБРИДНА РЕАЛЬНОСТІ. І НА ЦЕ ПОТРІБНО ЗВАЖАТИ. ДОЛАТИ? ДІЯТИ ПАРАЛЕЛЬНО?»

– ІГОР ТИЩЕНКО

«ПРОБЛЕМНЕ ПИТАННЯ – ЦЕ ПІДКРЕСЛЕНА АПОЛІТИЧНІСТЬ УРБАН-АКТИВІСТА. АЛЕ ЯКЩО ГОВОРИТИ ПРО МІСТО ЯК ПРО ФОРМУ СПІЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ СПІЛЬНИМ АКТИВОМ, ТО ЦЕ ПОЛІТИКА У ЧИСТОМУ ЇЇ ВИГЛЯДІ. ПРИ ЦЬОМУ РІЗНІ УРБАНІСТИЧНІ СЕКТОРИ МОЖУТЬ ЗНАХОДИТИСЬ У ЗОНІ ПРОТИЛЕЖНИХ ПОЛІТИЧНИХ ІДЕОЛОГІЙ. І ПРО ЦЕ МОЖУТЬ НАВІТЬ НЕ ЗДОГАДУВАТИСЬ САМІ АКТИВІСТИ, ЯКІ ДЕКЛАРУЮТЬ ТІ ЧИ ІНШІ УРБАН-ПОСТУЛАТИ. І ЦЕ МОЖЕ ЗАВАЖАТИ»

– КИРИЛО ЛІПАТОВ

«РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ПОГЛЯД ДУЖЕ ЧІТКО НАМ ПОКАЗУЄ, ЩО НАШІ ПОПЕРЕДНІ ДІЇ ТА РІШЕННЯ СУТТЄВО ВПЛИВАЮТЬ НА ТЕ, ЩО МИ МАЄМО ЗАРАЗ. ОСЬ ЧОМУ ПОТРІБНО ХОДИТИ НА ВИБОРИ В ПЕРШУ ЧЕРГУ ТИМ, КОМУ ДОВЕДЕТЬСЯ ЖИТИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОБРАНИХ ПОЛІТИКІВ»

– НАТАЛІЯ ЧОРНОГУБ

«ДЛЯ МЕНЕ ВІДКРИТТЯ, ЩО МИ НАРЕШТІ ЕВОЛЮЦІОНУЄМО ВІД БОРОТЬБИ ДО СПОКІЙНОГО БУДІВНИЦТВА. ЩО МИ НАВЧИЛИСЬ ОБХОДИТИ СУПРОТИВ ВЛАДИ ЧИ ЯКИХОСЬ ОРГАНІВ І МІЦНО СТАВШИ НА НОГИ, ТЕПЕР МОЖЕМО БУДУВАТИ ТЕ, ЩО ХОЧЕМО»

– **ЖАННА ОЛІЙНИК**

«З ОДНОГО БОКУ, АБСОЛЮТНЕ ЗЛО НЕ МАЄ ВИПРАВДАННЯ. АЛЕ, МОЖЛИВО, НАВІТЬ ДОБРЕ, ЩО МИ ПЕРЕЖИЛИ «ПШОНКА-СТАЙЛ» І «ЄВРОРЕМОНТ», БО ЇХ БІЛЬШЕ НЕ БУДЕ»

– **ДМИТРО РАЙФШНАЙДЕР**

ТЕПЕРІШНЄ

МЕТА ЕТАПУ ДОСЛІДЖЕННЯ:

- створити якнайширші контексти (соціальний, економічний, політичний, релігійний, фінансовий, екологічний, технологічний тощо) для конструктивного діалогу та прийняття спільних рішень;
- визначити, які суспільні тенденції потрібно враховувати при плануванні майбутнього українського урбаністичного руху;
- дослідити, яким чином ключові тенденції пов'язані між собою та що відбувається і відбуватиметься у майбутньому з зазначеними тенденціями;
- знайти індивідуальні та колективні механізми запобігання чи розвитку зазначених тенденцій.

**ТЕНДЕНЦІЇ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА УРБАНІСТИЧНИЙ РУХ В УКРАЇНІ (ЗА
РЕЗУЛЬТАТАМИ МОЗКОВОГО ШТУРМУ):**

1. Зростання сакрального урбанізму (збільшення кількості та густоти в міській забудові церков, капличок, інших сакральних споруд).
2. Поява соціально відповідального бізнесу (який розпочинає активно вкладати гроші в публічні простори).
3. Зростання урбан-компетенції (як серед власне професійних урбан-спеціалістів, так і серед активістів і чиновників).
4. Зростання запиту в суспільстві на нову якість життя (за рахунок вільного і широкого доступу до інформації з-за кордону та за рахунок підростання нового покоління, яке ніколи не жило в СРСР).
5. Поп-культуризація і масовізація (світова економіка продовжує розвиватись в рамках ідеології нарощення споживання).
6. Зростання кількості урбаністів на нижніх щаблях влади (зокрема за рахунок того, що багато молодих нових політиків почали свою політичну кар'єру з рівня сільських, селищних рад, рад малих міст та регіонів).
7. Регіоналізація урбанізму (розвиток ідей та технологій у Львові відчутно відрізняється від Дніпра, наприклад).

8. Розвиток креативних індустрій (збільшення долі в економіці, вважається наступним стратегічним ресурсом в еволюції економічного устрою після інформаційного).
9. Формування запиту на партисипативне планування (залучення громади стає хорошим тоном в управлінні та плануванні розвитку міст).
10. З'являються міжнародні інвестиційні проекти у містах.
11. Зростання нерівності між містами.
12. Зростання нерівності між районами міста (багатий «центр», закинуті спальні райони і промзони).
13. Соціальна поляризація (зростання соціальної нерівності в суспільстві – бідні біднішають, багаті багатшають, середній клас як такий в Україні не сформований і малочисельний).
14. Зростання ролі соціальних мереж.
15. Зростання кількості проактивного населення.
16. Зниження супротиву влади (влада чинить менше опору і часто йде на співпрацю з громадою з питання планування розвитку міст та відкриття нових публічних просторів зокрема).
17. Зростання відкритості влади (зокрема за рахунок розвитку технологій та інструментів електронного врядування та електронної демократії).
18. Міський олігархат стає більш пластичним та винахідливим, щоб маніпулювати вигідними для себе результатами в управлінні будівництвом міста.
19. Малі міста починають конкурувати за платників податків.
20. Професіоналізація громадського активізму.
21. Активізація міжнародних організацій і фондів.
22. Поширення ідей сталого розвитку серед населення.
23. Поглиблення економічної кризи.
24. Політизація урбанізму.

25. Зростання мозкової міграції.
26. Більше політичних грошей йде у благоустрій.
27. Підміна міської влади девелоперами (часто з порушенням існуючих норм та з використанням дешевих неякісних рішень в будівництві).
28. Поширення квазі-урбаністики.
29. Інтеграція українського урбанізму у світовий простір.
30. Урбанізм стає інклюзивним (сповідуючи ідеї доступності міського простору для усіх верств населення).
31. Урбанізм стає стратегічнішим (за рахунок включення в процеси стратегічного планування розвитку населених пунктів та регіонів).
32. Зростання конфлікту між профі та аматорами урбаністики (профі готові надавати якісні послуги платно, аматори готові працювати на волонтерських засадах, але без гарантій якості).
33. Поява нових урбаністичних компетенцій.
34. Кристалізація українського урбанізму.
35. Зростання міждисциплінарної співпраці для вирішення комплексних проблем.
36. Спеціалізація, структуризація (нішевість) у професійній урбаністиці.
37. Занепад індустріальних міст (природний наслідок деіндустріалізації).
38. Деградація старих публічних просторів.
39. Виникнення нових публічних просторів.
40. Приватизація публічних просторів.
41. Активізація протестних антизабудовницьких рухів.
42. Автомобілізація публічних просторів.
43. Комерціалізація урбаністики.

44. Зростання запиту на освоєння промислових зон (які залишилися покинутими на хвилі деіндустріалізації і деградують).
45. Поглиблення кризи недофінансування інфраструктури.
46. Збільшення бюджетів розвитку міст (за рахунок реформи децентралізації).
47. Поява партисипативного бюджетування.
48. Розвиток практики краудфандингу та краудсорсингу (зокрема для підтримки проектів розвитку міського простору).
49. Декомунізація та поява нової політики пам'яті.
50. Ріст щільності населення у великих містах.
51. Ріст недовіри до державних інституцій.
52. Виникнення нових форм комунальних підприємств на основі «занепалих» (ЖЕКів).
53. ОСББізація міст (усі багатоквартирні будинки на сьогодні де-факто є співвласністю його жителів, які тепер мають можливість виступати суб'єктом в планування розвитку своїх районів у місті).
54. Зниження рівня якості формальної вищої освіти.
55. Зростання ролі і якості неформальної вищої освіти.
56. Ріст контролю з боку міжнародних організацій.
57. Зменшення доступності житла.
58. Ріст розуміння, що місто – це життєвий простір.
59. Старіння житлового фонду.
60. Старіння населення.
61. Зниження відчуття безпеки публічного простору (розгортання політики страху).
62. Ріст нагляду, зникнення приватності (як наслідок розгортання політики страху).

ТОП 10 ТЕНДЕНЦІЙ

Список складено у порядку спадання кількості голосів за результатами рейтингового голосування усіх учасників, кожен міг обрати до 5 найбільш вагомих тенденцій:

1. Формування запиту на партисипативне планування.
2. Політизація урбанізму.
3. Підміна міської влади девелоперами.
4. Поширення ідей сталого розвитку серед населення.
5. Зростання міждисциплінарної співпраці для вирішення комплексних проблем.
6. Занепад індустріальних міст.
7. Зростання запиту на нову якість життя.
8. Зростання відкритості влади.
9. Урбанізм стає стратегічнішим.
10. Зростання ролі соціальних мереж.

ЯКИМ ЧИНОМ ТЕНДЕНЦІЇ ВПЛИВАЮТЬ НА ТЕ, ЩО МИ РОБИМО

Учасники у форматі мапи роздумів, ілюстрації чи в інший спосіб, визначили від трьох до п'яти ключових тенденцій, які найбільше стосуються групи стейкхолдерів з відображенням взаємозв'язків між цими тенденціями. Крім того, учасники визначили що кожен окремо чи група стейкхолдерів робить зараз, щоб запобігти наслідкам розвитку цих тенденцій чи стимулювати їх? Які ще кроки заплановані чи є бажання зробити у майбутньому?

ГРОМАДСЬКІ АКТИВІСТИ, АГЕНТИ ЗМІН

ЗА ПІДСУМКАМИ РЕЙТИНГОВОГО ГОЛОСУВАННЯ

Ключові тенденції:

- зростання ролі соціальних мереж;
- зростання запиту на нову якість життя;
- формування запиту на партисипативне планування;
- зниження супротиву влади;
- занепад індустріальних міст;
- виникнення нових публічних просторів.

Інші важливі тенденції:

- зростання урбан-компетенції;
- поява соціально відповідального бізнесу;
- зростання відкритості влади;
- малі міста починають конкурувати за платників податків;
- професіоналізація громадського активізму;
- поширення ідей сталого розвитку серед населення;
- політизація урбанізму;
- урбанізм стає стратегічнішим;
- кристалізація українського урбанізму;
- зростання міждисциплінарної співпраці для вирішення комплексних проблем;
- зростання ролі і якості неформальної вищої освіти;

ТЕНДЕНЦІЇ ОБРАНИ ЗА ПІДСУМКАМИ ГРУПОВОГО ОБГОВОРЕННЯ:

- зростання запиту на нову якість життя;
- урбанізм стає інклюзивним;
- зростання урбан-компетенції.

ЩО «АКТИВІСТИ» ВЖЕ РОБЛЯТЬ ДЛЯ ПОСИЛЕННЯ ЧИ ЗМЕНШЕННЯ ВПЛИВУ ТЕНДЕНЦІЙ:

- координація та сприяння комунікації між громадянами, бізнесом та владою;
- участь у проектуванні та розвитку проектних рішень;
- залучення громадськості до суспільних дій;
- проведення просвітницької діяльності;
- формулюємо суспільні запити до влади;
- провадження постійної самоосвіти активних учасників руху.

ЩО «АКТИВІСТИ» ПЛАНУЮТЬ РОБИТИ НАДАЛІ:

- проведемо стратегічну сесію для напрацювання програми розвитку;
- проведемо масштабну PR-кампанію: фестивалі, лекції, мистецькі інтервенції, акції, FUN-толоку;
- активізуватимемо пасивне населення;
- запустимо краудфандинг;
- стимулюватимемо соціально відповідальний бізнес;
- налагодимо міжрегіональну мережу креативних індустрій.

РЕСУРСНІ ТА РОЗВИТКОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ

ЗА ПІДСУМКАМИ РЕЙТИНГОВОГО ГОЛОСУВАННЯ

Ключова тенденція:

- поширення ідей сталого розвитку серед населення.

Інші важливі тенденції:

- поява соціально відповідального бізнесу;
- розвиток (збільшення долі в економіці) креативних індустрій;
- формування запиту на партисипативне планування;
- ріст нерівності між містами;
- зростання ролі соціальних мереж;
- зниження супротиву влади;
- зростання відкритості влади;
- малі міста починають конкурувати за платників податків;
- політизація урбанізму;
- підміна міської влади девелоперами;
- урбанізм стає стратегічнішим;
- зростання міждисциплінарної співпраці для вирішення комплексних проблем;
- занепад індустріальних міст;
- збільшення бюджетів розвитку міст;
- декомунізація та поява нової політики пам'яті;
- ОСББізація міст;
- зростання ролі і якості неформальної вищої освіти;
- ріст контролю з боку міжнародних організацій.

ТЕНДЕНЦІЇ ОБРАНІ ЗА ПІДСУМКАМИ ГРУПОВОГО ОБГОВОРЕННЯ:

- формування запиту на партисипативне планування;
- зниження супротиву влади;
- малі міста починають конкурувати за платників податків;
- поширення ідей сталого розвитку серед населення;
- зростання міждисциплінарної співпраці для вирішення комплексних проблем;
- занепад індустріальних міст.

ЩО «РЕСУРСНІ ОРГАНІЗАЦІЇ» ВЖЕ РОБЛЯТЬ ДЛЯ ПОСИЛЕННЯ ЧИ
ЗМЕНШЕННЯ ВПЛИВУ ТЕНДЕНЦІЙ:

- за допомогою партисипативних технологій продовжуємо знижувати супротив влади, розвиваємо малі міста, поширюємо ідеї сталого розвитку, знижуємо занепад індустріальних міст;
- залучаємо людей із інших сфер діяльності для спільної роботи.

ЩО «РЕСУРСНІ ОРГАНІЗАЦІЇ» ПЛАНУЮТЬ РОБИТИ НАДАЛІ:

- шукати нові пріоритети для підтримки та розвитку;
- будемо розвивати партисипацію та розвиток нашого впливу на місцях;
- більше співпраці з владою та посилення співпраці в уже існуючих мережах організацій;
- пошук успішного досвіду ззовні і його застосування для вирішення наших проблем.

ЗМІ, НОВІ МЕДІА ТА СПІЛЬНОТИ

ЗА ПІДСУМКАМИ РЕЙТИНГОВОГО ГОЛОСУВАННЯ

Ключові тенденції:

- поширення ідей сталого розвитку серед населення;
- підміна міської влади девелоперами;
- автомобілізація публічних просторів;
- ріст контролю з боку міжнародних організацій.

Інші важливі тенденції:

- зростання запиту на нову якість життя;
- ріст нерівності між містами;
- зростання відкритості влади;
- малі міста починають конкурувати за платників податків;
- політизація урбанізму;
- зростання міждисциплінарної співпраці для вирішення комплексних проблем;
- занепад індустріальних міст;
- виникнення нових публічних просторів;
- декомунізація та поява нової політики пам'яті;
- ОСББізація міст;
- ріст розуміння, що місто – це життєвий простір.

ТЕНДЕНЦІЇ ОБРАНІ ЗА ПІДСУМКАМИ ГРУПОВОГО ОБГОВОРЕННЯ:

- поширення ідей сталого розвитку серед населення;
- зростання ролі соціальних мереж;
- активізація міжнародних організацій і фондів;
- підміна міської влади девелоперами;
- зростання відкритості влади.

МІСЦЕВА ВЛАДА

ЗА ПІДСУМКАМИ РЕЙТИНГОВОГО ГОЛОСУВАННЯ

Ключові тенденції:

- формування запиту на партисипативне планування;
- політизація урбанізму;
- урбанізм стає стратегічнішим;
- зростання міждисциплінарної співпраці для вирішення комплексних проблем.

Інші важливі тенденції:

- зростання кількості урбаністів на нижніх щаблях влади;
- зростання ролі соціальних мереж;
- зниження супротиву влади;
- малі міста починають конкурувати за платників податків;
- поширення ідей сталого розвитку серед населення;
- зростання конфлікту між профі та аматорами;
- занепад індустріальних міст;
- автомобілізація публічних просторів;
- комерціалізація урбаністики;
- зростання запиту на освоєння промислових зон;
- збільшення бюджетів розвитку міст;
- ріст недовіри до державних інституцій;
- ріст контролю з боку міжнародних організацій.

ТЕНДЕНЦІЇ ОБРАНИ ЗА ПІДСУМКАМИ ГРУПОВОГО ОБГОВОРЕННЯ:

- поява соціально відповідального бізнесу;
- зростання відкритості влади;
- формування запиту на партисипативне планування;
- автомобілізація публічних просторів.

ЩО «ВЛАДА» ВЖЕ РОБИТЬ ДЛЯ ПОСИЛЕННЯ ЧИ ЗМЕНШЕННЯ ВПЛИВУ
ТЕНДЕНЦІЙ:

- стимулюємо підприємців, щоб вони рекламувались за рахунок створення нових громадських просторів, за рахунок спонсорування громадських ініціатив;
- використовуємо соціальні мережі та інструменти електронного врядування та електронної демократії;
- використовуємо громадські обговорення навіть з питань, що не передбачені законодавством;
- проводимо конкурси ідей, опитування, фестивалі та воркшопи;
- ведемо пропаганду та реалізуємо точкові проекти для подальшого поширення в інших районах міста.

ЩО «ВЛАДА» ПЛАНУЄ РОБИТИ НАДАЛІ:

- надавати пільги та додаткові можливості для соціально відповідального бізнесу;
- для уникнення ситуативності створимо експертні дорадчі органи при муніципалітеті та міській раді;
- створимо правила та поширимо їх щодо глибшого розуміння громадськістю партисипативних технологій;
- просуваємо зміни до ДБН.

ЕКСПЕРТИ

ЗА ПІДСУМКАМИ РЕЙТИНГОВОГО ГОЛОСУВАННЯ

Ключові тенденції:

- підміна міської влади девелоперами;
- зростання запиту на нову якість життя;
- формування запиту на партисипативне планування;
- соціальна поляризація (ріст соціальної нерівності);
- політизація урбанізму;
- деградація старих публічних просторів;
- зростання запиту на освоєння промислових зон.

Інші важливі тенденції:

- поява соціально відповідального бізнесу;
- зростання урбан-компетенції;
- розвиток (збільшення долі в економіці) креативних індустрій;
- ріст нерівності між містами;
- зниження супротиву влади;
- зростання відкритості влади;
- поглиблення економічної кризи;
- урбанізм стає стратегічнішим;
- зростання міждисциплінарної співпраці для вирішення комплексних проблем;
- занепад індустріальних міст;
- автомобілізація публічних просторів;

- ріст недовіри до державних інституцій;
- зниження рівня якості формальної вищої освіти.

ТЕНДЕНЦІЇ ОБРАНІ ЗА ПІДСУМКАМИ ГРУПОВОГО ОБГОВОРЕННЯ:

- поява соціально відповідального бізнесу;
- зростання запиту на освоєння промислових зон;
- зростання запиту на нову якість життя;
- формування запиту на партисипативне планування;
- розвиток (збільшення долі в економіці) креативних індустрій.

КЛЮЧОВИЙ ВИКЛИК:

- Ми всі живемо на руїнах старого соціально-економічного устрою. Умови змінились, а міста залишились ще радянськими.

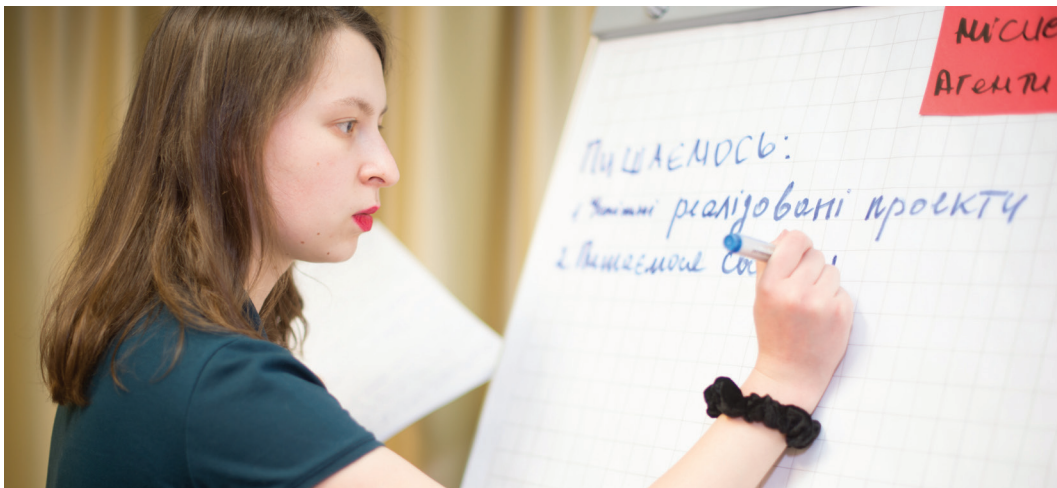
КЛЮЧОВА МОЖЛИВІСТЬ:

- Розвиток урбанізму як індустрії, як сфери нової соціально-економічної експертизи.

ЧИМ ПИШАЄМОСЬ І ПРО ЩО ШКОДУЄМО

Після обговорення у профільних групах учасники презентували ключові досягнення, невдачі чи розчарування у своїй роботі через призму розвитку урбаністичного руху в Україні.

Досягнення – це те, що надихає працювати далі.

Розчарування – це слабкі сторони чи проблемні питання, які потребуватимуть подальшого вирішення через нові проекти, посилення індивідуальних та організаційних компетенцій і можливостей.

ГРОМАДСЬКІ АКТИВІСТИ, АГЕНТИ ЗМІН:

ПИШАЄМОСЯ:

- успішно реалізованими проектами;
- продуктивною командою, яка вміє досягати мети та може поділитись досвідом та натхненням;
- влучним залученням громади, активізацією її надій та сподівань;
- залишеним позитивним слідом в історії.

ШКОДУЄМО, РОЗЧАРОВАНИ:

- відсутністю системи самозабезпечення (фінансового, матеріального);
- невизначеністю пріоритетів;
- браком компетенцій;
- відсутністю довгострокової стратегії;
- тим, що не долучилися до баз громадських ініціатив.

МІСЦЕВА ВЛАДА:

ПИШАЄМОСЯ:

- розвитком громадських просторів – результати візуально і тактильно доступні;
- популяризацією партисипативних методик;
- тим, що міста на карті України стають відомими в позитивному урбан-сенсі.

ШКОДУЄМО, РОЗЧАРОВАНИ:

- тим, що не можемо мотивувати працівників інших підрозділів до роботи та співпраці;
- тим, що не можемо позбутися ставлення до себе як до «волонтерів», яким не потрібно платити і забезпечувати гідних умов праці;
- тим, що розпочинаємо амбітні проекти і не маємо довготривалої організаційної спроможності довести їх до кінця;
- тим, що досі діє «презумпція винуватості» чиновника, через що вимушені постійно виправдовуватись.

РЕСУРСНІ ТА РОЗВИТКОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ:

ПИШАЄМОСЯ:

- сталістю роботи партнерів, які навчились працювати системно, стратегічно, на випередження;
- підвищенням рівня взаємодії влади і громадянського суспільства як показника успіху низової демократії;
- розробленою і відпрацьованою на практиці унікальною та ефективною технологією.

ШКОДУЄМО, РОЗЧАРОВАНІ:

- неефективними індикаторами оцінки роботи, очікуємо кращого зворотного зв'язку від партнерів;
- нестачею кадрів, «відтоком мізків»;
- не надто якісним висвітленням нашої роботи;
- нестачею політичної дії;
- неефективною роботою з бізнес-партнерами.

ЗМІ, НОВІ МЕДІА ТА СПІЛЬНОТИ:

ПИШАЄМОСЯ:

- членством в сталих організаціях;
- впливом на формування суб'єктності;
- рівнем популяризації ідей урбанізму.

ШКОДУЄМО, РОЗЧАРОВАНІ:

- нішевістю тематик та інформаційних матеріалів;
- недопрацюванням при роботі з підлітками;
- мозаїчністю та реактивним характером діяльності.

ЕКСПЕРТИ:

ПИШАЄМОСЯ:

- успішними пілотними проектами, що викликали позитивні зміни у сфері;
- міждисциплінарністю наших проектів;
- своєю поінформованістю та сформованою унікальною незалежною експертизою у сфері.

ШКОДУЄМО, РОЗЧАРОВАНІ:

- своїм тайм-менеджментом;
- проблемами комунікації з девелоперами;
- неефективністю у власній роботі, відсутністю чітких планів особистого розвитку;
- рівнем формальної освіти в Україні.

МАЙБУТНЄ

СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ УРБАНІСТИЧНОГО РУХУ УКРАЇНИ ДО 2019 РОКУ

МЕТА ЕТАПУ ДОСЛІДЖЕННЯ:

уявити усім майбутнє, заради якого варто наполегливо працювати; сформувані найбільш бажані сценарії розвитку майбутнього українського урбаністичного руху; виробити спільну позицію, яка б об'єднувала усіх учасників та зробити те, чого бажають усі присутні, основою для майбутніх дій.

БАЖАНІ СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ

За результатами роботи учасників у профільних групах. Результати презентовано у форматі «це вже зроблено», тобто те, що бажане у 2019 році, сформульовано, як те, що вже трапилось і реально може бути досягнутим за три роки.

БАЖАНІ СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ

ГРОМАДСЬКІ АКТИВІСТИ, АГЕНТИ ЗМІН:

- Регулярно та у різних регіонах і містах проводяться фестивалі Урбан-дейз.
- Для розширення джерел фінансування та забезпечення фінансової та ресурсної сталості ініціатив засновані і працюють Урбан-фонди.
- Засновано Інститут урбаністики як національну науково-освітню інституцію розвитку урбаністичних знань.
- Агенти змін з'явилися також у селах та селищах.
- Продовжується планомірне зростання частки бюджетів участі.
- Міста розвиваються на основі якісних стратегічних планів.
- Проводяться регулярні культурні інтервенції.
- Створено Всеукраїнську мережу урбаністів, базу даних експертів, активістів та їх найбільш успішних ініціатив та реалізованих проєктів.
- Виникли нові якісні публічні простори.
- Створено і проводиться регулярна Асамблея агентів змін, яка визначає пріоритети і формує порядок денний розвитку української урбаністики на кожні три роки.

БАЖАНІ СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ

МІСЦЕВА ВЛАДА

- Сформовано і продовжує наповнюватись «Методичка готових рецептів» за підсумком реалізації найбільш успішних проектів та рішень.
- Проведено зміну та модернізацію державних будівельних норм (ДБН).
- Створені та ефективно працюють комунальні інститути проектування.
- Для погодження та реалізації ефективних управлінських рішень, модернізації та актуалізації нормативної бази діють регуляторні хаби як майданчики співпраці усіх зацікавлених сторін.
- Активно діють та підтримуються нові форми та формати урбаністичної освіти.
- Проводяться фестивалі партнерства громадських організацій та влади.
- Налагоджено співпрацю з девелоперами, що забезпечує ріст доходів урбаністів.
- Benchmarking стає основою для поширення успішних рішень на різних рівнях (регіон, місто, вулиця).
- Відбувся бум велоінфраструктури, що призвело до системних змін структури вулиць.
- Діють нові правила та технічні рішення в плануванні розвитку міст.
- Урбаністи отримують достойну плату за дослідження і проектну роботу, сформовано та розвивається цивілізований ринок урбан-послуг.
- На державному та локальному рівнях діють принципи просторової економіки, що визначають якість рішень через оцінку їхнього економічного ефекту.
- Як реакція на позитивні урбаністичні зміни виникло структуроване автомобільне лобі.

БАЖАНІ СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ

РЕСУРСНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

- Сформовано урбан-рух зі спільними цінностями та цілями.
- Усі міста мають представників у мережі урбаністичного руху.
- Політики поділяють урбан-цінності як за рахунок власного розвитку, популяризації, так і за рахунок приходу в політику активістів і експертів з урбаністичного руху.
- Evidence-Based Decision Making (рішення, що базуються на фактах та доказах) стає звичним явищем.
- Планування розвитку міст відбувається на основі аналітики великих даних (bigdata), відкритість яких гарантується державою.
- Розроблена та прийнята Хартія урбаністичного руху.
- Сформовано урбан-спільноту у складі 2500-3000 осіб, яка продовжує наповнюватись новими активістами, експертами, політичними та громадськими діячами.

БАЖАНІ СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ

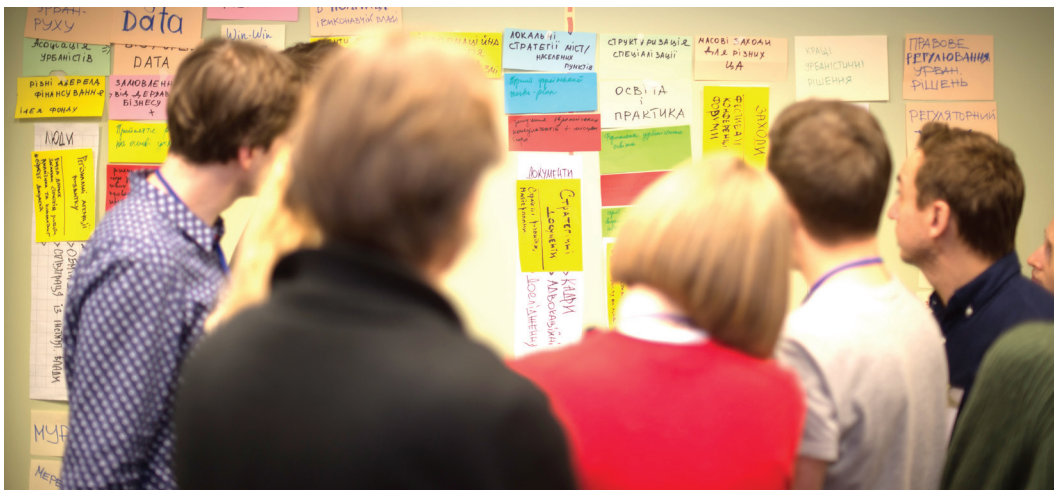
ЕКСПЕРТИ

- Планування розвитку міст відбувається на основі аналітики великих даних (bigdata), відкритість яких гарантується державою.
- Розвивається урбан-аналітика та урбан-консалтинг як новий ринок послуг на основі зібраних даних. Evidence-Based Decision Making (рішення, що базуються на фактах та доказах) – це тепер закон.
- Кожні три роки проходить міжгалузева урбан-конференція для оновлення порядку денного, пріоритетів і завдань, оцінки кейсів, міждисциплінарних досліджень і оформлення прецедентів для поширення та масштабування.
- Діє пріоритет локального над загальним при визначенні інструментів та особливості планування розвитку міст.
- Відбулась заміна методики складання Генерального плану на методику мастер-планів, що діють у розвинених європейських країнах.
- У містах постійно діють загальні програми міських досліджень як основа для прийняття управлінських рішень.
- Відбулось нормативне обмеження впливу девелоперів на планування розвитку міст.
- Починають з'являтися галузеві концепції урбаністичного розвитку.
- Проходить системне оновлення кадрів, що заповнюють порожнечу після краху радянської школи.
- Урбаністична освіта діє на всіх рівнях, починаючи зі шкільних програм з урбаністики.
- Поглибилась та розвинулась спеціалізація і нішевість, відбувається тематичне і процесуальне структурування в середовищі урбан-спеціалістів.
- Створені агенції розвитку відіграють роль модератора і забезпечують формування зрозумілих правил гри, перебираючи поступово функції офіційних департаментів.

СПІЛЬНА ПОЗИЦІЯ У БАЧЕННІ МАЙБУТЬОГО. ХАРТІЯ УКРАЇНСЬКОГО УРБАНІСТИЧНОГО РУХУ

Місцеві агенти змін, медіа, експерти, представники муніципалітетів та представники ресурсних організацій дійшли консенсусу щодо спільного бачення майбутнього, які були оформлені у Хартію українського урбаністичного руху.

1. Урбаністичний рух – це мережа формальних та неформальних ініціатив, що сприяють підвищенню якості середовища українських міст та об'єднані на принципах:
 - a) обміну досвідом;
 - b) взаємодопомоги;
 - c) рівності та заохочення різноманітних підходів;
 - d) колективного регулювання якості послуг.
2. Всі учасники та учасниці урбаністичного руху поділяють базові цінності розвитку міста: інклюзивність, взаємоповага, співпраця, право на місто, справедливе місто, стале місто, комфортне місто, зелене місто.
3. Ми об'єднуємося для вирішення регуляторних проблем та напрацювання правових документів, що дозволять уможливити та внормувати створення якісних урбаністичних рішень.

4. Ми об'єднуємося для формування урбаністичної свідомості на усіх рівнях освіти, в тому числі через створення, підтримку та розвиток спеціалізованих магістерських програм, програм підвищення кваліфікації спеціалістів та державних службовців у сфері урбаністики, розвиток та поширення неформальної освіти.
5. Ми об'єднуємося для поширення досвіду, в тому числі, через загальнодоступну базу найкращих урбаністичних практик, які аналізуються та документуються із деталізацією проблем, підходів, використаних інструментів та отриманих результатів. Нові практики з'являються на основі експериментальних новаторських проектів. Ми об'єднуємося заради того, щоб урбаністичні проекти створювалися з вивченням успішних прикладів, а також із зовнішньою експертизою.
6. Ми об'єднуємося заради того, щоби прийняття рішень у містах відбувалося на основі принципу Evidence-Based Decision Making (рішення, які базуються на фактах та доказах), що регулюється на державному рівні і має локальні процедури застосування. Цей принцип означає обов'язковість використання досліджень та аналітики у плануванні, проектуванні і прийнятті стратегічних рішень щодо розвитку міст.
7. Ми об'єднуємося заради того, щоб міста розвивалися на основі стратегій та майстер-планів (майстер-план – основний стратегічний документ, що регулює міський розвиток на Заході; вважається аналогом генерального плану, але складається за іншими методами та принципами і є більш гнучким), які базуються на ґрунтовних дослідженнях і приймаються за участі всіх стейкхолдерів.
8. Ми об'єднуємося для формування порядку денного у сфері міського розвитку, зокрема, через входження учасників та учасниць руху до владних структур. Ми прагнемо, щоб органи влади співпрацювали з урбаністичним рухом.
9. Ми об'єднуємося для популяризації ідей та створення взаємозв'язків різних цільових аудиторій (влада, мешканці, бізнес, урбаністи), обміну досвідом та рефлексії через постійну активність та взаємодію, а також просвітницьку діяльність у різних формах та форматах: фестивалі, лекції, дискусії тощо.
10. Ми об'єднуємося для того, щоб засоби масової інформації створювали якісний медіа-контент про урбаністичні ініціативи та урбаністів і висвітлювали порядок денний розвитку міст.

КИЇВ, 16-18 ГРУДНЯ 2016 РОКУ

ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ

На основі зібраної інформації, коментарів та виступів учасників, робочих обговорень в рамках сценаріїв бажаного майбутнього, сформульовано цілий ряд сентенцій, що можуть бути використані для формування проектних пропозицій. Такі проекти можуть бути розроблені та втілені різними групами учасників чи усіма разом для реалізації прийнятого спільного бачення майбутнього урбаністичного руху України.

1. Фестиваль «Урбан-дейз».
2. Створення Урбан-фонду.
3. Створення Всеукраїнської мережі урбаністів (база даних експертів, активістів та їх найбільш успішних ініціатив, реалізованих проектів).
4. Перша Всеукраїнська Асамблея агентів змін (яка визначає пріоритети і формує порядок денний розвитку української урбаністики на кожних три роки).
5. Випущено «Методичку готових рецептів» за підсумком реалізації найбільш успішних проектів та рішень.
6. Адвокаційна кампанія щодо змін та модернізації державних будівельних норм (ДБН).
7. Регуляторний хаб (пілотний) як майданчик співпраці усіх зацікавлених сторін в розвитку міста.

8. Фестиваль партнерства громадських організацій та влади.
9. Реалізація «методички» з просторової економіки (наприклад, у формі IT-інструментів чи посібника).
10. Сформовано (оформлено) урбан-рух зі спільними цінностями та цілями.
11. Пілотні big data інструменти для планування розвитку міст.
12. Розробка та прийняття Хартії урбаністичного руху.
13. Перший український мастер-план.
14. Перший шкільний курс з урбаністики.
15. Ігрофікація як інструмент планування розвитку міста (пілотний проект у Гадячі).

ПРОГНОЗИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

На основі зібраної інформації, коментарів та виступів учасників, робочих обговорень сформовано ряд положень, пропозицій та тенденцій розвитку урбаністичного руху України, що можуть мати місце та вплив при розгортанні бажаного сценарію майбутнього.

СПАДЩИНА

Радянська спадщина, безумовно, чинить і ще тривалий час чинитиме значний вплив на розвиток українських міст. В свою чергу, є ризик позиціонування української урбаністики як «антисовкового руху», а не руху «за».

ФОРМАЛІЗАЦІЯ ТА СТРУКТУРУВАННЯ

Розвиток інтернет-технологій, міжнародні обміни, активність міжнародних організацій зробили свою справу – в достатній мірі наситили суспільство урбан-активістами та урбан-експертами, щоб це середовище зробило організаційний стрибок. З одного боку, до формалізації руху (у вигляді асамблей, асоціацій, організацій тощо), з іншого боку, до структурування і подальшого розвитку окремих спеціалізацій, дисциплін та ніш.

КОМЕРЦІЯ ТА РИНОК

Можна зазначити пороговий стан у процесі народження ринку урбан-послуг. Іще немає структурованого ринку, зрозумілих правил ціноутворення, маркетингових досліджень. Але експертний ріст колишніх волонтерів вже не дозволяє їм пропонувати свої послуги безкоштовно. Перехідним етапом може стати часткова участь у формуванні ринкових відносин в сфері урбаністики міжнародних організацій, які, оплачуючи послуги урбаністів для потреб окремих проектів, сформуєть базові принципи для ціноутворення і оформлення ринку. Негативним чинником працюватиме економічна криза в Україні. Позитивними ж є децентралізація і розвиток місцевих бюджетів. Додатковим структуруючим фактором для урбан-ринку стане формалізація урбан-освіти.

ОСВІТА

При загальному занепаді формальної освіти в Україні (від школи до університетів) без включення урбаністики в цю систему буде значно важче досягти як структурування ринку урбан-послуг, так і створення системи експертної оцінки і самооцінки самих урбаністів. Розвиток неформальної урбан-освіти (і освіти загалом) буде лише зростати. Додатковим важливим елементом в освіті урбаністами відзначається потреба у широкому просвітництві на різних суспільних рівнях і групах. Знову ж таки, це посилить структурні процеси в формуванні ринку урбан-послуг.

ПОЛІТИКА

В будь-якому випадку, місцева влада буде виступати одним з двох основних замовників на урбан-послуги (другим є і буде капітал, питання тільки в домінуванні одних чи інших). Очевидно є те, що в інтересах урбаністичного руху не лише налагодження співпраці і діалогу з місцевими політичними елітами, але й формування свого лобі та (чому б і ні) просування своїх представників на виборні та адміністративні посади у муніципалітетах. Додаткових адвокаційних зусиль потребуватиме нагальна потреба зміни старого (іще радянського) нормативно-правового поля у сфері містобудування на державному рівні.

ІНШІ ГРУПИ

Окрім груп, залучених до роботи над стратегуванням розвитку урбаністичного руху в Україні, значний вплив на його розвиток будуть чинити інші професійні та суспільні групи: бізнес, ІТ, освіта. Очевидно, на певному етапі (краще раніше) залучити представників і цих груп до розвитку урбаністичного руху.

УЧАСНИКИ

ПРИЗВИЩЕ, ІМ'Я	ОРГАНІЗАЦІЯ	МІСТО
Васюта Ростислав	За якісний транспорт	Львів
Ветрова Поліна	Гадяч дружній	Гадяч
Войтович Михайло	Інститут Політико-Інформаційних Досліджень	Луцьк
Головко Максим	Агенти змін	Київ
Грищенко Марія	Аналітичний центр CEDOS	Київ
Данилюк Анастасія	Ізоляція	Київ
Денисенко Вадим	Асоціація велосипедистів Києва	Київ
Індутна Інна	УМКА	Київ
Калюк Павло	Подільчочка	Київ
Колядіна Марія	Культурний ді@лог	Кремечук
Кравчук Олексій	Микільська слобідка	Київ
Ліпатов Кирило	UrbanInst.	Одеса
Маренкова Ірина	Житомир: збори голосніше	Житомир
Митричко Роберт	Urban ideas	Львів
Моляка Денис	Агенція розвитку Миколаєва	Миколаїв
Нарижна Олександра	Міські реформи	Харків

Олександра Наймушина	Житомир: збори голосніше	Житомир
Олійник Жанна	Буковинська APP	Чернівці
Попов Максим	Міст	Київ/Херсон
Попова Юлія	Представництво Фонду імені Гайнріха Бьолля в Україні	Київ
Райфшнайдер Дмитро	URBAN.te	Тернопіль
Салій Юлія	Хмарочос	Київ
Сладкова Олександра	Інститут просторового розвитку	Львів
Тимчук Тарас	Агенція Timmy Team	Київ
Тищенко Ігор	Аналітичний центр CEDOS	Київ
Чорногуб Наталія	Парк Наталка	Київ
Шуляр Андрій	Urban куратори	Київ

АРХІВИ

ФОТОЗВІТ

Оленка Ангелова

goo.gl/neFL0w

Наталка Дяченко

goo.gl/7b4eCp

ФАЙЛОВИЙ АРХІВ

фото робочих плакатів та аудіо записів презентацій

goo.gl/ijiy

КОНТАКТИ

Аналітичний центр CEDOS (раніше Центр дослідження суспільства) — незалежний, позапартійний, некомерційний аналітичний центр. Досліджує державну політику та суспільні процеси у сферах освіти, міграції та міського розвитку з метою формування прогресивних інституцій та посилення участі громадян у прийнятті рішень. Робить акцент на необхідності дискусій щодо шляхів розвитку України, виступає за соціально орієнтовану, прогресивну економіку та політику.

cedos.org.ua
info@cedos.org.ua
info@mistosite.org.ua
+38(044)288-08-66

Фонд імені Гайнріха Бьоля є німецьким політичним зеленим ліво-ліберальним фондом. В Україні Представництво Фонду працює з 2008 року за такими програмами:

- екологія, клімат та енергетика (сприяння підвищенню енергоефективності, захист клімату, підтримка антиатомного руху, екологічна модернізація суспільства);
- сприяння демократії та розвиток громадянського суспільства (сприяння активній участі громадян в управлінні державою, розвиток політичної культури громадян, підтримка громадських організацій та журналістів, критичне переосмислення історії та підтримка зеленого руху і носіїв ліво-ліберальних ідей);
- гендерна демократія та права жінок (гендерна рівність, підтримка феміністичного руху, боротьба з ксенофобією та злочинами на ґрунті ненависті, запобігання дискримінації меншин, боротьба за права ЛГБТ).

ua.boell.org

MISTOSITE

Інтернет-журнал про місто Mistosite.
Інформаційний проект аналітичного центру CEDOS.

mistosite.org.ua

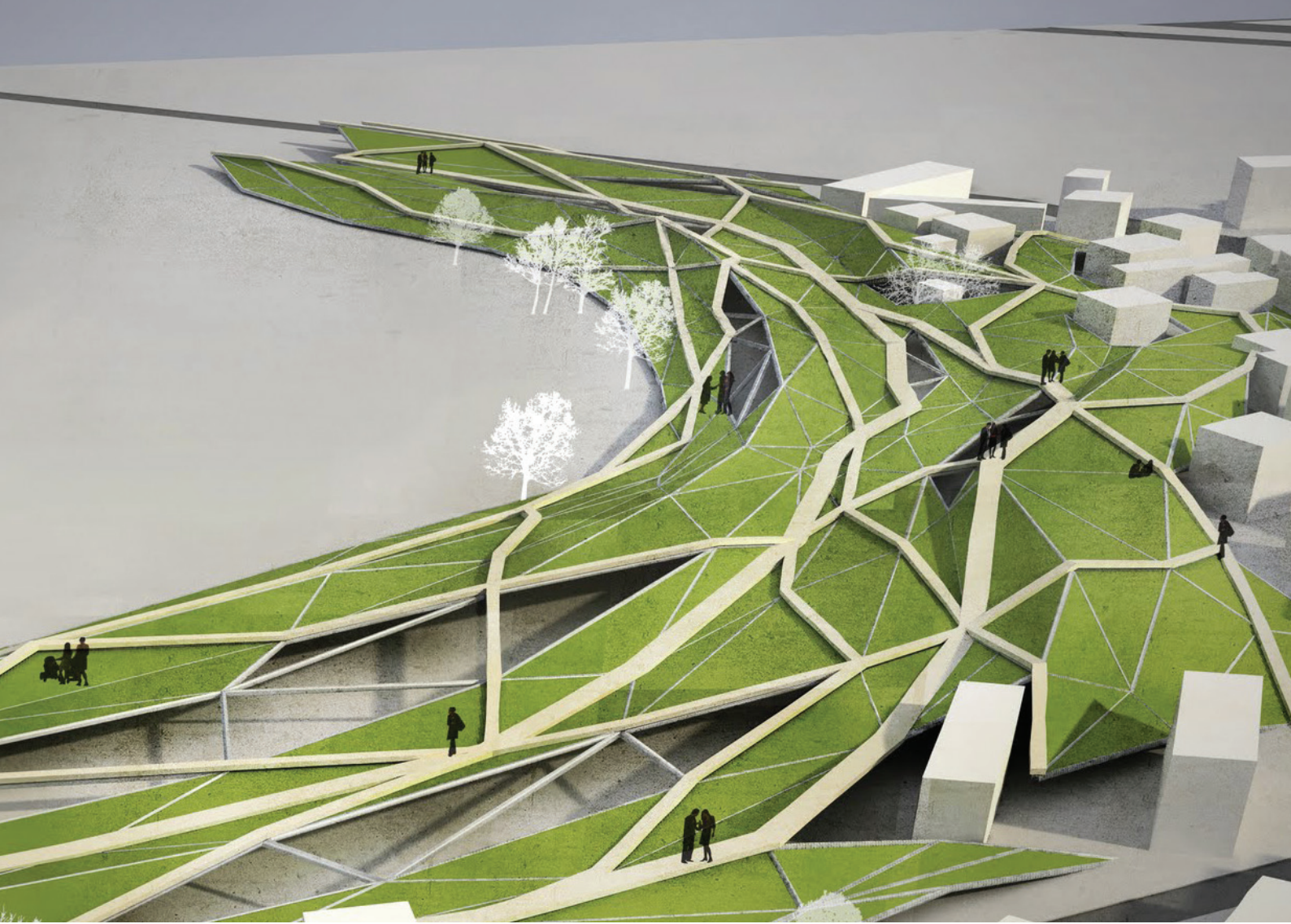

CHARLES STEWART
MOTT FOUNDATION

За підтримки Фондації Чарльза Стюарта Мотта
(Charles Stewart Mott Foundation).

mott.org

MISTOSITE

HEINRICH
BÖLL
STIFTUNG
КИЇВ

CEDOS
аналітичний центр

CHARLES STEWART
MOTT FOUNDATION

КИЇВ
2016